Voorstel aan Gemeenteraad

Registratienummer:2879141

Onderwerp
Tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten van inwoners

Voorstel / Beslispunten
1. Kennisnemen van de wijze waarop het college voorstelt de tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten van inwoners uit te voeren, namelijk door de verruiming van de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Sittard-Geleen 2020.
2. Besluiten om de programma- en uitvoeringskosten van de tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten van inwoners à € 1,5 mln., te dekken door de bestemmingsreserve samenleving versterkende maatregelen beschikbaar te stellen.

Samenvatting
De raad heeft met de 4e programmarapportage vastgesteld om middelen te reserveren voor onder andere de tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten voor onze inwoners. Huishoudens worden ongekend hard geraakt door stijgende energiekosten en de hoge inflatie. De in 2022 getroffen landelijke en lokale maatregelen zijn met name generiek van aard en bieden niet voor alle huishoudens een oplossing of de mogelijkheid om het financiële evenwicht tussen inkomen en uitgaven te herstellen. De raad en het college wensen inwoners tijdelijk tegemoet te komen in de energielasten van inwoners daar waar dat nodig is door maatwerk te verlenen. Om dat ruim te kunnen toepassen heeft het college de voor bijzondere bijstand geldende draagkrachtregels aangepast en vastgesteld. Hierdoor worden huishoudens met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum ondersteund zonder dat er rekening wordt gehouden met financiële draagkracht en met een beperktere vermogenstoets. Deze tijdelijke ondersteuning loopt tot 1 juli 2023.
De raad wordt verzocht om de hiervoor benodigde middelen beschikbaar te stellen.

mr. J.Th.C.M. Verheijen, burgemeester	J.A.M. Heesen, gemeentesecretaris

Toelichting voorstel

Samenleving versterkende maatregelen
De raad heeft met de 4e programmarapportage vastgesteld om middelen te reserveren voor samenleving versterkende maatregelen onder andere voor de tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten voor onze inwoners. Deze tegemoetkoming draagt bij aan het garanderen van bestaanszekerheid van onze inwoners. De maatwerkregeling die het college voorstelt te gaan uitvoeren is aanvullend op de standaardregeling van de energietoeslag.

Context landelijke maatregelen
Met de Miljoenennota heeft het kabinet voor 2023 een aantal maatregelen getroffen om huishoudens te ondersteunen en op korte termijn meer zekerheid te bieden. Zo is er een prijsplafond waardoor huishoudens een maximale prijs gaan betalen voor een gemiddeld energieverbruik. Daarnaast zijn er structurele maatregelen getroffen door het verhogen van de toeslagen, het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen zoals de bijstand en de AOW.[1]

Aanvullend wordt een Noodfonds Energie (voor de winterperiode zijnde 1 januari tot uiterlijk 1 april 2023) opgericht door energieleveranciers en maatschappelijke organisaties SchuldenLabNL en de Nederlandse Schuldhulproute. Het kabinet wil het fonds eenmalig ondersteunen met maximaal 50 miljoen euro.[2] De doelgroep die in aanmerking komt voor dit fonds zijn huishoudens met een bruto inkomen tot 200% van het bruto sociaal minimum met een hoge energierekening (hoger dan 13% van het bruto inkomen van het huishouden). Het Noodfonds Energie wordt door de initiatiefnemers op korte termijn doorontwikkeld. Huishoudens die (nog) niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming uit dit Noodfonds, kunnen een beroep doen op de maatwerkregeling in de vorm van bijzondere bijstand.
Daarnaast wordt, net als in 2022, een energietoeslag van € 1.300,00 uitgekeerd aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.

Het pakket aan bovengenoemde maatregelen zal veel huishoudens met name deze winter zekerheid bieden. Het aantal huishoudens dat in de knel dreigt te komen zal hierdoor naar verwachting beperkt kunnen worden. Ondanks deze (voorliggende) maatregelen zullen er echter huishoudens zijn die niet in staat zijn om de (volledige) energienota te betalen. Het niet kunnen betalen van deze rekening en het opbouwen van schulden kan leiden tot stress, gezondheidsproblemen, sociaal isolement en schaamte. Dit is niet wenselijk en moet voorkomen worden. Door de mogelijkheden van maatwerk te verruimen kan hier op worden ingezet.

Standaard energietoeslag versus maatwerk
De inkomensgrens om in aanmerking te komen voor de standaard energietoeslag is voor de gemeente Sittard-Geleen vastgesteld op 120% van het sociaal minimum. Inwoners met een hoger inkomen komen niet in aanmerking voor de energietoeslag. Ook deze huishoudens hebben te maken met hogere energiekosten. Wellicht dat er zelfs schulden ontstaan. Het verhogen van de inkomensgrens naar bijvoorbeeld 130% is een verkende mogelijkheid. Door de standaardtoepassing te verruimen is er nog steeds geen mogelijkheid om de huishoudens te ondersteunen die problemen ervaren maar niet aan de inkomensvoorwaarden van de energietoeslag voldoen. Ook komt de toeslag dan terecht bij huishoudens die geen verhoogde energiekosten hebben.

---

[1] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/prinsjesdag/koopkracht
[2] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/11/28/kabinet-draagt-maximaal-50-miljoen-euro-bij-aan-privaat-energienoodfonds-voor-kwetsbare-huishoudens

Maatwerk is noodzakelijk om daar waar nodig te kunnen ondersteunen. Het gaat dan om situaties waarbij huishoudens aantoonbaar gestegen energiekosten hebben door een verhoging van de energietarieven en over onvoldoende middelen beschikken om deze kosten maandelijks te kunnen betalen.
Dit maatwerk is nu al mogelijk via bijzondere bijstand, echter beperken de huidige regels de groep huishoudens en de mate waarin ondersteuning mogelijk is. Het is nu zo dat vanaf een inkomen hoger dan 110% van het sociaal minimum rekening moet worden gehouden met eigen financiële draagkracht[3] en dat de strenge vermogensgrenzen uit de Participatiewet gelden. Met de aanpassing die het college voorstelt, worden de toepassingsmogelijkheden van het maatwerk, via bijzondere bijstandsverlening, aanzienlijk verruimd.

Maatwerkmogelijkheden via bijzondere bijstand verruimen
Meer maatwerk is mogelijk door een tijdelijk addendum op de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Sittard-Geleen 2020 voor de periode 1 januari 2023 tot 1 juli 2023 vast te stellen.

- Bijzondere bijstand voor energiekosten is mogelijk bij aantoonbaar gestegen energiekosten door een verhoging van de energietarieven.
- In plaats van een harde inkomensgrens wordt er rekening gehouden met de financiële draagkracht van het huishouden. Tot 150% van het sociaal minimum is geen sprake van draagkracht uit inkomen. Huishoudens met een inkomen hoger dan 150% kunnen ook een beroep doen op maatwerk. Daarbij zal wel rekening worden gehouden met draagkracht uit inkomen.
- Voor de berekening van de draagkracht van het vermogen worden een aantal vermogensbestandsdelen buiten beschouwing gelaten. Het gaat om het vermogen uit zelfbewoonde eigendomswoning, vermogen van minderjarige kinderen en vermogen waar niet direct en vrij over beschikt kan worden.
- Een aanvraag kan worden ingediend tot en met 30 juni 2023.

Beoogd effect

- Het voorkomen dat huishoudens in financiële problemen komen door gestegen energiekosten wanneer de (voorliggende) maatregelen ontoereikend zijn.
- Het voorkomen dat huishoudens schulden maken.
- Gericht toepassen van maatwerk waardoor huishoudens met hogere inkomens worden geholpen en huishoudens waarvoor de eenmalige energietoeslag 2023 niet toereikend is.

Simpel en doeltreffend

- Wanneer de energienota niet voldaan kan worden kan dit leiden tot acute financiële noodsituaties. Snel kunnen handelen is dan belangrijk. Voor de uitvoering van de bijzondere bijstand voor gestegen energiekosten is daarom een vereenvoudigd (aanvraag)proces nodig. Daarnaast zal er een persoonlijk gesprek met de aanvrager plaatsvinden om samen met de aanvrager te kijken naar de individuele situatie. Maakt de aanvrager gebruik van (voorliggende) maatregelen? Wat is het verbruik en de hoogte van het voorschot?
- Er kunnen zich situaties voordoen waarbij de inzet van een maatschappelijke partner is gewenst tijdens het proces van aanvraag of om andere vormen van ondersteuning te bieden. Soms zijn de zorgen al hoog opgelopen en/of komen andere hulpvragen boven tafel waar meer dan een

[3] *Zie hiervoor ook artikel 4 van het tijdelijk addendum*
Draagkracht bestaat uit middelen waarmee het huishouden zelf de bijzondere kosten kan betalen. Het is een deel van het inkomen en vermogen. Een voorbeeld van vermogen is spaargeld. De gemeente berekent het vermogen aan de hand van de bankgegevens van het huishouden en betrekt daarbij ook eventuele waardevolle bezittingen. Het bedrag dat het huishouden maximaal aan vermogen mag bezitten hangt af van de leefsituatie.

financiële ondersteuning gewenst is. Het netwerk van maatschappelijk partners wordt dan ingezet.
- Ook kan een energiecoach worden ingezet om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor de aanvrager om energie te besparen of te verduurzamen.

Inspraak
De contouren van het tijdelijk addendum op de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Sittard-Geleen 2020 zijn mondeling in het Sociaal Overleg toegelicht. In een schriftelijke reactie (e-mail) heeft het Sociaal Overleg aangegeven "verheugd te zijn om te vernemen dat er een regeling in ontwikkeling is".

Financiën
De tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten kost naar verwachting € 1,5 mln. aan programma- en uitvoeringskosten. We gaan hierbij uit van de volgende gegevens en maken hierbij een aantal aannames:
- ruim 10.000 huishoudens in Sittard-Geleen hebben een inkomen tot 150% van het sociaal minimum;
- hiervan ontvangen ruim 6000 huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum zowel in 2022 als in 2023 de energietoeslag van € 1.300. Deze toeslag zal voor veel huishoudens de gestegen energiekosten compenseren;
- naar verwachting valt 50 tot 60 procent van de huishoudens met hun volledige energieverbruik onder het prijsplafond (2023);
- ongeveer 40% van alle huishoudens heeft op dit moment een vast contract; de gestegen energieprijzen hebben op deze huishoudens (nog) geen invloed;
- met de energieprijzen in 2022 betaalt een huishouden met een gemiddeld energieverbruik ongeveer € 1300 meer dan in 2021;
- een groot deel van de huishoudens woont in een verduurzaamde woning of heeft voldoende vermogen om de hoge of gestegen energieprijzen (tijdelijk) op te vangen.

Op basis van bovenstaande gegevens en aannames is de verwachting dat maximaal 500-750 huishoudens in aanmerking komen voor deze tijdelijke ondersteuning.

Voor het afhandelen van de aanvragen bijzondere bijstand is extra capaciteit nodig. Dit zal leiden tot extra uitvoeringskosten. Deze € 1,5 mln. worden gedekt door de bestemmingsreserve samenleving versterkende maatregelen. Via de 4e programmarapportage 2022 is € 5,0 mln. gereserveerd voor samenleving versterkende maatregelen. Hiervan wordt nu € 1,5 mln. aangewend ter dekking van deze maatwerkaanpak. De begrotingswijziging is bijgevoegd als bijlage bij dit voorstel.

Juridisch
Het kabinet vindt dat bij de huidige onverwachte en ongekend sterke stijging van de energieprijzen sprake is van extra kosten vanwege bijzondere omstandigheden. Het verlenen van bijzondere bijstand in verband met deze sterk gestegen energieprijzen wordt dan ook toelaatbaar geacht. Dit geldt zowel voor de individuele bijzondere bijstand als voor de categoriale bijzondere bijstand.
De formele vaststelling van beleidsregels is aan het college.

Communicatieaanpak
Communicatie wordt afgestemd met de gemeenten Beek en Stein aangezien de scope van deze aanvulling op de beleidsregels bijzondere bijstand de Westelijke Mijnstreek is. Communicatie is belangrijk om deze aanvulling op de beleidsregels bijzondere bijstand onder de aandacht te brengen.

Het bereiken van de doelgroep is het grootste aandachtspunt bij de communicatieaanpak, omdat deze huishoudens veelal niet bekend zijn bij de gemeente omdat ze geen gebruik maken van gemeentelijke regelingen. Daarnaast zijn het inwoners die (waarschijnlijk) niet weten dat ze in aanmerking komen voor een aanvullende regeling en kan schaamte een rol spelen.

Om de doelgroep te bereiken is het belangrijk dat er diverse communicatiemiddelen worden ingezet. Hierbij wordt verder gedacht dan de reguliere communicatiekanalen. Het gaat niet alleen om breed communiceren via de gebruikelijke kanalen, maar ook om het pro-actief opzoeken van de doelgroep via intermediairs. De informatie wordt naar de doelgroep 'gebracht'. Denk hierbij aan het actief benaderen en informeren van werkgevers.
De verschillende communicatiemiddelen worden ook ingezet om de doelgroep te informeren over de mogelijkheden van (kleine) energiebesparende maatregelen of hulp bij geldzorgen (Geldfit).

Duurzaamheid en Inclusie

Zonder gerichte maatregelen is het voor huishoudens met onvoldoende financiële middelen steeds moeilijker of zelfs onmogelijk om de verhoogde energiekosten maandelijks te kunnen betalen. Hierdoor zijn deze huishoudens onvoldoende in staat om te verduurzamen en worden zij door de stijgende energiekosten hard getroffen in hun bestaanszekerheid. Dit moet voorkomen worden vandaar dat (landelijke) maatregelen en maatwerk in de vorm van bijzondere bijstand nodig zijn.

Bijlagen

Bijlage 1: Tijdelijk addendum Beleid bijzondere bijstand Sittard-Geleen 2020
Bijlage 2: Raadsbesluit
Bijlage 3: Begrotingswijziging

Voorstel aan **Gemeenteraad**	
Steller : Telefoon : E-mail : Cluster : Portefeuillehouder: J.G.L.M. Bühler	Reg. nummer : Reg. datum : 21 december 2022 Reg.nummer(s) bijlagen :